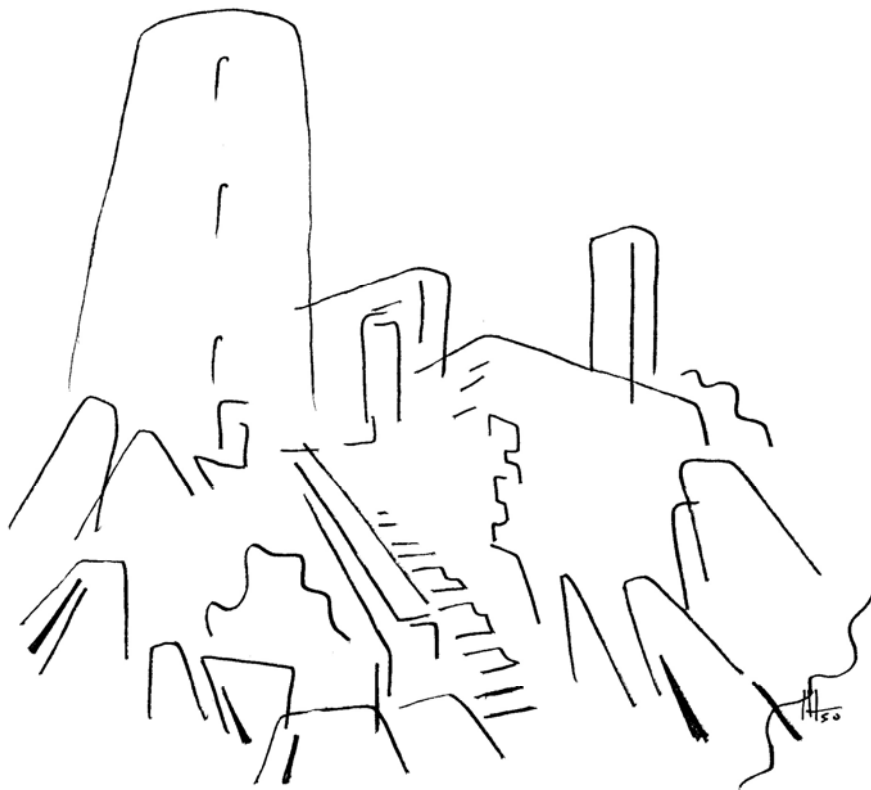

62a SORTIDA CONEGUEM CATALUNYA

CASTELL DE BURRIAC (Maresme)

a.e. talaia secció cultura

5 de maig de 2013

EL MARESME

El Maresme ocupa una estreta llenca de terra (entre 5 i 15 km) entre la Serralada Litoral i la mar, amb una llargada de costa, entre Montgat i la desembocadura de la Tordera, de 50 km. Històricament la comarca s'ha dividit en dues zones: l'anomenat Baix Maresme, comprès entre Montgat i Caldes d'Estrac, i l'Alt Maresme, entre Arenys de Mar i la Tordera. És la quarta comarca del país pel nombre d'habitants després del Barcelonès, el Vallès occidental i el Baix Llobregat.

El **Parc de la Serralada Litoral** forma part del tram central de la serralada litoral catalana. Ocupa 4.053 ha repartides entre les comarques del Maresme i el Vallès Oriental. Limita amb el Parc de la Serralada de Marina, al sud, i amb la riera d'Argentona, al nord. Pertany a la xarxa de [Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona](#). Està gestionat des de l'any 1992 per un consorci de la [Diputació de Barcelona](#), [Generalitat de Catalunya](#), Consell Comarcal del Maresme, Consell Comarcal del Vallès Oriental i els Ajuntaments d'Alella, Argentona, Cabrera de Mar, Cabrils, Martorelles, Montornès del Vallès, Premià de Dalt, La Roca del Vallès, Santa Maria de Martorelles, Teià, Tiana, Vallromanes, Vilanova del Vallès i Vilassar de Dalt. Es regeix pel Pla especial aprovat el 2004.

El Parc és un dels conjunts granítics més notables de Catalunya i es caracteritza per l'existència d'un gruix més o menys important de roca alterada, de textura arenosa, que resulta de l'erosió del substrat granític per part dels agents meteorològics: el sauló. El Parc té una funció ecològica clara, ja que és un corredor biològic entre la plana litoral i la depressió del Vallès. Presenta un perfil amable, una vegetació i una fauna típicament mediterrànies, i un patrimoni històric i arquitectònic notable, dins del qual podem destacar alguns monuments megalítics, jaciments dels ibers, castells medievals i un ric llegat romànic que val la pena conèixer.

CABRILS

El municipi de Cabrils s'enclava en una de les moltes petites valls que forma la Serralada Litoral en aquesta part del Baix Maresme, més concretament en la que forma el cim de Montcabrer, que s'endinsa més cap al mar pel cantó de llevant, el Turó d'en Torres pel nord-oest i el cim més alt de la rodalia, Sant Mateu per ponent. Té una extensió de 6 Km² i una població que ja supera els 6.500 habitants. La majoria dels nouvinguts al municipi són procedents de Barcelona. L'economia primitiva i originària va ser l'agricultura, bàsicament el conreu de la vinya i d'hortalisses, blat, maduixes i clavell. D'uns anys ençà i desapareguda l'activitat agrària les principals fonts d'ingressos del municipi són el serveis, la construcció i el negoci immobiliari.

El nom de Cabrils surt documentat per primera vegada l'any 996, en un document de compra-venda que anomena "ribo Caprilis" (Riera de Cabrils) per delimitar les propietats causants de la venda. Abans de la segregació de la matriu, Cabrils era un barri de Vilassar, com ho eren també el barri de Mar i el de Sant Crist. Eclesiàsticament s'autoerigeix en parròquia separada de la de Vilassar l'any 1779. Esperonats per aquest fet els cabrilencs s'embranchen en aconseguir ser un municipi autònom. Les primeres estratagemes per aconseguir-ho s'iniciaren a partir de 1784, juntament amb el veral de Mar. Si bé aquest actual Vilassar de Mar aconsegueix la independència el 1785, Cabrils no aconsegueix constituir-se en municipi fins l'any 1821. Al cap de poc temps s'annexionaria el Barri del Sant Crist. Cabrils limita amb els municipis de Cabrera per llevant, Argentona i Òrrius pel nord, Vilassar de Dalt per ponent i Vilassar de Mar pel sud.

Pel que fa a l'origen del seu nom, segons Manuel Bofarull i Terrades, en el seu llibre "Origen dels noms geogràfics de Catalunya", **Cabrils** és vinculat amb *cabra*; se'l fa equivalent a *cabrera*. I remet als topònims de Cabrera d'Anoia i Cabrera de Mar. Referent a Cabrera d'Anoia, diu el següent: '*Cabrera* és, segons el Dicc., "casa o cabana on es recullen les cabres de nit". I referent a Cabrera de Mar, diu: 'També s'ha suggerit que, donada la proximitat d'una muntanya dita *mont Cabrer*, li fos atribuït el nom per les plaques roquisses que, vistes de lluny, semblen un ramat. L'afegit *de Mar* és degut a la seva proximitat al litoral. A l'escut hi ha una cabra negra'.

En els seus llibres de viatges, Josep Pla descrivia al detall i en un llenguatge amè però molt poètic tot el que veia. En passar pel Maresme, l'escriptor va fixar-se sobretot en els pobles de l'interior, que restaven propers però al mateix temps llunyans del brogit de la costa. Un exemple d'aquests pobles encantadors és Cabrils, una vila situada a la capçalera d'una vall oberta dins la Serralada Litoral, drenada per la riera del mateix nom, que desemboca al mar, al terme de Vilassar de Mar. El municipi és envoltat i protegit

Església de la Santa Creu de Cabrils

per turons típicament mediterranis coberts de pins i alzines. Des del centre del poble s'arriba al **Turó de Montcabrer**, un mirador excepcional del Maresme.

LA CREU DE MONTCABRER

Creu de Montcabrer

El turó de Montcabrer és una muntanya emblemàtica del Parc de la Serralada Litoral. El puig és una veritable talaia sobre la plana litoral i, en dies clars, la vista arriba fins al Montnegre i el Montseny. El puig està coronat per una creu: la Creu de Montcabrer, hereva de les successives creus que s'hi han plantat. Al s. XVII ja hi ha documentada l'existència d'una creu al cim del turó de Montcabrer, de 311 m alt. El primer de maig de l'any 1707 una forta pluja va malmetre greument els conreus i els sembrats de

tota aquesta zona. Com a signe de protecció contra les tempestes, les pedregades i les malediccions diabòliques, el 7 de juny del mateix any va ser col·locada, en aquest indret, una creu de fusta que contenia les relíquies dels Sants Màrtirs de Vilassar de Dalt. Vint anys després, un llamp va fer malbé la creu i es va substituir per una altra de ferro. Les relíquies van ser retornades al seu lloc d'origen. La creu fou retirada durant

la Guerra Civil i, un cop acabada, el poble de Cabrils va posar-ne una de nova, que va ser substituïda per l'actual, a mitjan anys vuitanta.

Tot i que el nostre itinerari no ens hi porta, és interessant saber que de la mateixa creu davalla fortament un corriollet en direcció sud cap al mar i, tot baixant, enmig d'un rocar, hi ha una cova i, més a baix, la cova de les Bones Dones on, segons la llegenda, la bruixa que hi habitava afavoria els pobladors d'aquests verals. Al llarg de la història, la fisonomia d'aquest paisatge ha anat variant. Durant el s. XIX estava gairebé cobert de vinyes, fins que, pels volts del 1900, la plaga de la fil·loxera va acabar amb aquest conreu, i els boscos de pins i alzines han anat recuperant el terreny als conreus. Al sotabosc trobarem diverses herbes aromàtiques, brucs, arboços i estesa de flors vistoses.

Llocs d'interès de Cabrils:

Parròquia de la Santa Creu de Cabrils

L'església de la Santa Creu és documentada del segle XV, si bé l'actual és fruit de la reforma dels segles XVI-XVII, amb un campanar del segle XX. La superposició d'estils arquitectònics n'és una característica. L'any 1874 es va restaurar completament l'interior del temple i s'hi va instal·lar l'orgue actual. L'any 1915 es reforma el campanar donant-li una forma diferent a la típica de la comarca. El 1936, si bé la revolta de la Guerra Civil deixà en peu l'edifici del temple parroquial, tot el seu interior fou despul·lat, salvant-se de la destrucció l'orgue, els bancs i les campanes.

Font Sagrera

Font típica del poble. L'aigua brolla de la terra.

Castell de can Jaumar (antiga masia de can Rafart)

L'antiga masia de can Rafart va ser transformada a començament del segle XX en un gran casal residencial que imita un castell medieval. Torres emmerletades, matacans, finestres coronelles, escuts heràldics, tot plegat recorda de forma idealitzada els palaus fortificats de l'edat mitjana. Adossada a la casa hi ha una capella, també d'estil neomedieval.

Capella pre-romànica o mossàrab

Dins del petit veïnat de Sant Crist s'alça l'ermita o capella de Sant Cristòfol, una construcció singular d'època preromànica que, segons alguns experts, va ser bastida abans de la invasió àrab. La capella és ben a prop de la Via Augusta, on també s'han trobat restes d'un forn de cocció de ceràmica d'època romana. Té una petita nau rectangular, amb voltes i absis carrat, típic de les construccions preromàniques, i façana amb portalada de mig punt i finestra geminada. L'ermita és una propietat privada, així que no es pot visitar per dins. Es va restaurar l'any 1953.

Centre Cívic "La Fàbrica"

Centre cívic polivalent propietat de l'Ajuntament. Antigament va ser una fàbrica de teixits. Als seus baixos s'hi troba la Biblioteca Pública.

Escoles Tolrà

Edifici de l'antiga escola dels nois. Ara aixopluga el Casal de Jubilats, Jubilades i

Pensionistes de Cabrils.

La Concòrdia

Societat Instructiva i Recreativa, fundada al s. XIX. Havia estat una mútua. Entitat emblemàtica del poble. Actualment s'utilitza la planta baixa, allà on hi havia el teatre, com a seu de l'Escola d'Adults de Cabrils. La primera planta de l'edifici s'usa per a la realització d'activitats lúdiques del Centre Cívic, així com a seu d'exposicions, concerts i conferències.

Els arbres protegits de Cabrils I

Sortint des del centre del poble, al carrer Domènec Carles, el de l'Ajuntament, hi trobem els **Castanyers d'Índies**, amb una alçària de 15 metres i un volt de canó, a 1,3 metres del terra, de 2,75 metres. Tot seguit ens desplaçem fins el pati del restaurant que està al costat de la benzinera, on hi podem trobar el **Plàtan de Can Llorenç**, que amb 11 metres d'alçària és el plàtan més gran del poble. Ens arribem a la Plaça de l'Església, on hi trobem el **Teix de la Rectoria**, de 7,5 metres d'alçada i de més de 200 anys d'antiguitat. Aquest teix presenta una capçada en forma esfèrica oberta. Des de la Plaça ens desviem, muntanya amunt, fins arribar als **Jardins del Castell de Can Jaumar**, on s'hi troben diverses espècies d'arbres i plantes.

Seguim pujant fins al cementiri, on ens trobem el **Xiprer del Cementiri**, de 18 metres d'alçària i un volt de canó de 2,75 metres. Si seguim pujant, al final del carrer de la Font de Cabrera trobem la **Surera de Burriac**, una alzina surera de 10 metres d'alçària i un volt de canó de 2,96 metres. Tornem a baixar cap al centre del poble i ens anem fins el Passeig de les Palmeres, on trobem les **Palmeres de Can Tolrà**, un preciós passeig amb 39 palmeres. Si seguim baixant cap a mar, al final del Passeig de Cabrils a mà esquerra, al Camí de l'Era Vella ens trobem amb el **Garrofer de Mataró**, arbre monumental de Catalunya. Finalment, al Camí de Baix ens trobem el **Pi Gros de Can Roldós**, amb un volt de canó de 3,31 m.

Els arbres protegits de Cabrils II

La primera part d'aquest trajecte la tenim a la Residència d'Avis La Calma, on hi trobem la **Palmera de la Calma**, provinent de les Canàries i amb una alçària de 14 metres. Si pugem fins a dalt de tot de La Galbanya ens trobem amb l'**Alzina Surera de la Galbanya**, amb un volt de canó, a 1,30 metres de terra, de 2,57 metres. Tornem a baixar i ens anem riera amunt, fins al final de l'Avinguda Llobatera, on trobem el **Pi de l'Avinguda de la Llobatera**. Uns metres més amunt trobem els **Alocs de la Riera de Cabrils**, que també es troben en altres trams de les rieres del poble. Davant de les piscines ens trobem amb l'**Arborètum de Catalunya**, on hi podem trobar diverses espècies d'arbres i plantes. Baixem de Can Bergay i enfilem cap a la Zona Industrial, on es troba el **Roure de Can Xinxà**, de més de 300 anys i amb un volt de canó de 3,55 metres. Finalment, a Cal Gras ens trobem amb el **Til·ler de Cal Gras**, que fou malmès per les últimes ventades i hagué de ser replantat uns metres més avall.

ARGENTONA

Argentona és una [vila](#) i [municipi](#) de la [comarca](#) del [Maresme](#). Està situada a la part central de la comarca, i va des dels peus de la [Serralada Litoral](#) fins gairebé a la costa. Limita amb [Dosrius](#) i [la Roca del Vallès](#) al nord, amb [Mataró](#) a l'est, amb [Orrius](#) a l'oest i amb [Cabrera de Mar](#) al sud.

Manuel Bofarull i Terrades, estudiós de la toponímia del país, autor del llibre "Origen

dels noms geogràfics de Catalunya”, abans esmentat, pel que fa a l'origen del nom d'Argentona diu: 'Si bé no es rebutja la procedència d'un topònim celta o llatí, se'l suposa més aviat relacionat amb la paraula *argent*, “*plata*”, amb el sufix *-one*, que potser significaria “argentat”.

El Modernisme va representar un fet social i cultural de gran magnitud amb una aclaparadora presència artística que es va estendre per tot Catalunya, paral·lelament a la resta d'Europa i Amèrica, entre l'últim terç del segle XIX i el primer quart del segle XX. En l'àmbit català no només va tenir presència a les grans ciutats, sinó també en altres poblacions com Mataró, Argentona, Canet de Mar, etc., que, en vista de les seves característiques històriques i socials, es constituïrien en espais idonis per a aquestes manifestacions.

Argentona va ser la vila d'estiueig de molts residents del Maresme i del Barcelonès i avui encara es poden visitar moltes cases que testimonien aquest fet. **Josep Puig i Cadafalch** és l'arquitecte de l'estil modernista més reconegut. Hi va construir entre altres la seva pròpia Casa d'estiueig a la plaça de Vendre, i la de Can Garí, una antiga masia catalana que va ser transformada en un palau nobileari i que està als afores de la vila.

Casa de Puig i Cadafalch a Argentona

Llocs d'interès:

- [Museu del Càntir](#), dedicat especialment a la [ceràmica](#) i [terrisa](#) tradicional per a l'aigua. La major part dels objectes de les seves col·leccions són càntirs, cànters i altres atuells per a l'aigua, des de l'Edat del Bronze fins a quatre exemplars de [Pablo Picasso](#).
- [Castell de Burriac](#): Situat al terme de Cabrera de Mar, però amb accés directe des d'Argentona i molt vinculat a aquesta vila.

- [Casa Garí](#): Modernista, de l'arquitecte [Josep Puig i Cadafalch](#).
- [Casa Puig i Cadafalch](#): Modernista, de l'arquitecte [Josep Puig i Cadafalch](#).
- [Baró del Viver](#): Casa d'estil modernista amb uns jardins de gran valor estètic.
- Passeig Baró de Viver: Magnífiques residències d'estiu de la burgesia barcelonina. Urbanitzat a finals del segle XIX, es conserven nombroses edificacions modernistes, historicistes i neoclàssiques. En aquesta avinguda reconeixem, a primer cop d'ull, la bellesa de la **Casa Mora**, edifici singular per la seva decoració. Hi destaquen els elements d'inspiració àrab, combinats amb motius noucentistes.
- Masia de Can Cabanyes ([s.XVI](#)), amb façana d'estil [plateresc](#).
- Església de Sant Julià (s.XVI). D'estil gòtic tardà. Presenta una magnífica rosassa rematant el portal, i també la capella modernista del Sacrament (1897), obra de Puig i Cadafalch. Cal destacar a l'interior del temple els tapissos de Josep Grau Garriga i el mosaic de la Mare de Déu de Montserrat, obra de la nissaga d'artistes locals formada per Rodolf Tur i els seus fills Lúdia, Rodi i Jordi Tur Font.
- Can Calopa: Casa pairal del 1661 on destaquen diversos elements decoratius característics del segle XVII. Part de l'interior està decorat per Puig i Cadafalch.
- **Font Picant**: indret emblemàtic del poble on concorria gent de tota la comarca a fer-hi passejades i passar-hi els dies de lleure, tot gaudint de la seva aigua picant amb els típics anissos. Actualment l'espai és de propietat municipal i s'ha restaurat la font i el seu entorn, que és el punt de partida de les rutes de les fonts i de muntanya.

Font Picant. Durant molt de temps la font Picant va ser un punt de trobada i esbarjo molt important a la vila i la rodalia. Fou a mitjan segle XIX, a causa de les propietats curatives de l'aigua de la font, que hi fou construït un **balneari amb 60 habitacions** on acudien a fer cures importants personatges de la burgesia. El **1898**, però, el balneari tancà les portes i durant un temps el nou propietari intentà, sense èxit, l'explotació de les aigües "Argentona". L'entorn fou urbanitzat amb una nova avinguda i la construcció de xalets de lloguer. Al llarg del s. XX acudia a l'indret molta gent, entre ells molts mataronins, que hi pujaven amb el tramvia per passar-hi el diumenge i prendre aigua amb anissos. Fins al 1976 encara s'utilitzà el mostrador on se servia l'aigua picant. Posteriorment, l'indret caigué en un abandonament del qual encara no s'ha recuperat i en l'actualitat les seves restes són només un trist record de l'activitat que hi tingué lloc anys enrere. Sortosament, l'**Ajuntament d'Argentona n'adquirí la propietat** amb la voluntat de recuperar-la.

Museu del Càntir d'Argentona

Fundat l'any [1975](#) en aquesta [vila](#) del [Maresme](#), actualment està instal·lat en un edifici de quatre plantes, inaugurat el [20 de juliol](#) del [2000](#). L'edifici ocupat pel Museu va ser construït l'any 1991 substituint l'antic casal de Cal Carboner, del segle XV, del qual ha conservat el portal adovellat i la finestra gòtica. A l'interior es poden contemplar més de 3.000 exemplars de càntirs de diferents èpoques i procedències. El museu és un organisme autònom de l'Ajuntament d'Argentona, regit per un Patronat, amb un President i una Junta de Govern, que en determina les directrius mestres. La institució està dirigida per un Director Gerent, càrrec que ocupa Oriol Calvo, llicenciat en Geografia i Història i antropòleg, des del febrer de 1986.

Els orígens del [museu](#) es relacionen amb la Festa del Càntir, que se celebra el [4 d'agost](#) des del [1951](#) i que recuperà un aplec que se celebrava des del segle XVII, a causa d'un "vot de poble" a Sant Domènec, patró de les aigües, per protegir Argentona d'una greu pesta. Anualment, coincidint amb la Festa del Càntir el Museu del Càntir organitza la [Fira Internacional de Ceràmica i Terrissa](#), que varia de dates en funció del dia en que cau el 4 d'agost, per tal de difondre i afavorir el manteniment de la terrissa

tradicional i per promoure els nous valors de la ceràmica de creació. La Festa i el Museu del Càntir van ser promoguts per Jaume Clavell i Nogueras i un grup de ciutadans coneguts amb el nom d'Amics d'Argentona.

Ruta Puig i Cadafalch

Casa Puig i Cadafalch

Fou la casa d'estiueig del conegut arquitecte [Josep Puig i Cadafalch](#). Construïda entre [1897](#) i [1905](#). Es troba al carrer de Dolors Monserdà, 3-5, tocant a la plaça de Vendre, al municipi d'[Argentona](#). Va ser declarada [Bé Cultural d'Interès Nacional](#).

Es tracta de la casa on l'arquitecte estiuejava des de petit i que més tard es convertiria en el seu refugi després del seu retorn de l'exili. Puig i Cadafalch va obrir les parets mitgeres per comunicar els tres antics habitatges i convertir-los en un. Amb un interior laberíntic i un estil d'influència medieval, presenta unes façanes amb elements arquitectònics modernistes. Destaquen els merlets, les escultures i el trencadís de les xemeneies. El seu estat de conservació és molt deficient. Durant el mes de desembre de 2010 va caure una glorieta dels murs que envolten la finca. A principis de febrer de [2011](#) els [Maulets](#) d'Argentona dugueren a terme una acció simbòlica denunciant el mal estat de l'edifici. El mes de gener de 2012 es va fer públic que l'Ajuntament d'Argentona expropiarà la finca, gràcies a un crèdit de 246.000 euros provinent de la [Generalitat de Catalunya](#).

El carrer Dolors Monserdà

Té tot ell un gran encís. Està format per casetes entre mitgeres de planta i pis de les quals en destaca la del número 16, atribuïda a Puig i Cadafalch. Té un portal de llinda recta amb emmarcament de pedra flanquejat per dues finestres de reixa voltades de ceràmica modernista.

Capella del Sagrario (1896-1897), plaça de l'Església, 1.

La nova capella ampliada és d'estil neogòtic. Teniu accés a una porta lateral des de l'església de Sant Julià. La nau de la capella és de planta rectangular amb l'absis de planta semihexagonal i està coberta amb una volta d'arcs apuntats.

Can Calopa (1898), carrer Riudemeia, 8.

Aquesta casona del segle XVII és una casa pairal de quatre cossos i amb coberta a quatre aigües. Segons Lluís Bonet i Garí, Puig i Cadafalch hauria projectat les reformes que han donat un aspecte eclèctic a l'edifici.

Casa Garí (1898), Camí de Sant Miquel del Cros, 9.

Can Garí era una antiga masia catalana transformada en un palau nobiliari d'inspiracions nòrdiques en tan sols nou mesos com a residència d'estiueig. La transformació arquitectònica de la mà de Puig i Cadafalch va ser un encàrrec de Josep Garí i Cañas. Can Garí esdevé un veritable palau amb luxe i comoditats (teatre, jardins, llac ...) al qual s'uneix la imatge de sòlida masia fortificada (dues garites orientades al sud i una torre adossada amb un rellotge solar esgraiat a la paret.)

Torre d'Aigües del Cros (1900), avinguda Molí de les Mateves, s / n.

Es tracta de la torre elevadora d'aigües, de construcció circular en forma de xemeneia feta de maons de fang cuit i teulada decorat amb trencadís de ceràmica, que subministrava aigua a la finca de Can Garí.

LES FONTS D'ARGENTONA

Una altra peculiaritat del poble són les més de 200 fonts que té al terme municipal,

algunes de les quals ragen aigua amb petites quantitats de gas carbònic. Fins als anys setanta, l'aigua d'alguna de les fonts era embotellada per a la posterior comercialització. Particularment coneguda és la "Font Picant" i la "Font del Ferro", el nom ve de la gran concentració de ferro de les seves aigües. Amb el temps es va deixar de comercialitzar l'aigua i cada vegada hi va haver menys agricultors a

Font de l'Esquirollet

Argentona per mantenir les fonts, raó per la qual moltes van caure en l'abandó. Des dels anys vuitanta, un grup d'habitants del poble, "El grup de fonts d'Argentona", s'ha dedicat a restaurar i reconstruir fonts antigues així com a crear-ne algunes de noves.

En el nostre recorregut a peu, tot baixant del Castell de Burriac i poc abans d'entrar a Argentona, fem un curt trajecte pel fondal o torrent de Burriac que ens permet conèixer de prop set

d'aquestes fonts que estan en curs de recuperació: la Font del Ferro, la Font del Grup, la Font de l'Esquirol, la Font de l'Esquirollet, la Font de les Sureres, la Font del Camí, la Font del Mig i la Font Picant.

EL CASTELL DE BURRIAC

El Baix Maresme ha estat tradicionalment una terra de llegendes. Són moltes les rondalles i els mites relacionats amb els castells, però també amb les bruixes. Algunes de les bruixes més famoses d'aquesta zona eren les d'Argentona, Vallgorguina, Arenys de Munt o Burriac.

El castell del turó de Burriac, situat al cim d'un penya-segat, pot ser contemplat des de molts punts del Maresme. Com altres fortaleeses del litoral, va ser construït per protegir les poblacions del territori en època medieval i actualment és un dels atractius de la zona. Són diverses les llegendes i els misteris que s'atribueixen a Burriac i als castells veïns. Algunes han estat recollides en els llibres de diferents cronistes locals. Una d'elles parla de les bruixes de Burriac:

Diuen que fa molts i molts anys un noi del poble es va atrevir a pujar al castell. Quan hi va arribar es va amagar entre uns matolls i s'hi va quedar per veure què passava. Quan es va pondre el sol va veure unes bruixes que volaven pel cel. Després d'una bona estona van aterrar. Es van donar les mans i van començar a ballar entorn d'una olla on hi havia serps, rates, llargandaixos, ossos de morts, cames de nens i nenes, herbes, ungüents i gripaus. Quan van acabar de ballar es van posar a dins de l'olla i totes van dir a la vegada "Altafulla!" i es van convertir en corbs i van sortir volant. El noi també es va voler banyar en aquell suc per transformar-se en corb però va dir "Baixafulla" i es va convertir en ruc. Quan les bruixes van tornar, el van lligar, li van arrencar el pèl i li van fer tot de mals. Quan va sortir el sol les bruixes van marxar i el noi va recuperar la seva forma natural.

El **Castell de Burriac**, també anomenat **Castell de Sant Vicenç**, és un [castell](#) que s'alça sobre el turó de [Burriac](#), al terme [Cabrera de Mar](#) i tocant al d'[Argentona](#). Per la seva situació és molt visible des de bona part del Maresme central. És un castell medieval habilitat per a la visita, situat dalt d'un turó a 400 metres sobre el nivell del mar, turó punxegut, abrupte i de pendents pronunciats. Se'n poden visitar els dos recintes emmurallats: la part 'jussana', una mena de pati d'armes, i la part sobirana o de residència, on hi ha la capella de Sant Vicenç, una cisterna d'època romana i la torre mestra de planta circular, on els senyors de Burriac rebien el jurament de fidelitat dels seus maltractats vassalls. Té sota seu un antic poblat ibèric.

Es tracta d'un recinte murat de planta irregular que s'adapta al terreny escarpat. La part jussana presenta un bastió, al costat de la porta principal, i un recorregut de muralla que clou un pati interior, destinat a estances de servei, bestiar i magatzem al nord, i un altre al sud. La part sobirana, o de residència, dominada per la [torre de l'homenatge](#), de planta circular, on és també la cisterna d'època romana reutilitzada, i la zona de sales nobles en la part central i de llevant, amb la capella de sant Vicenç, flanquejada per la gran sala d'armes gòtica al costat sud i una altra sala al nord.

En general l'aspecte actual correspon al castell del segle XV, quedant només alguns testimonis de les construccions del segle X-XI i la cisterna d'època romana, que es va aprofitar en construccions posteriors.

De la capella de Sant Vicenç queden restes de les voltes del temple. S'accedia des de dins del clos del castell i l'[absis](#) principal forma part del primer cercle emmurallat. Segons sembla, la part que resta és la part més primitiva, com la base de la torre i algunes de les parets, al segle XII. Segons l'escriptor [Heribert Barallat](#) (1878), la capella era dividida per un arc en dues meitats, separant la construcció primitiva d'una altra més moderna.

La torre mestra és de planta circular amb mur de 1,25 m de gruix. La porta d'accés es troba a 3 m del terra. A la torre s'hi accedia per una escala llevadissa o per un pont de balança. No fou emmerletada. La torre és dividida en dues parts per un pis fet de voltes encanyissades. La part inferior de la torre correspon al castell primitiu i fou modificada a les diferents etapes de construcció del castell. La resta de la construcció correspon, igual que la capella, al segle XV.

Es conserva una de les tres cisternes del castell. Es troba a la part sobirana, a peu de la torre. Pel seu estat de conservació sembla correspondre a èpoques més recents respecte a la construcció primitiva. En una altra de les cisternes del castell se suïcidà el jove poeta modernista, [Antoni Isern](#).

Història

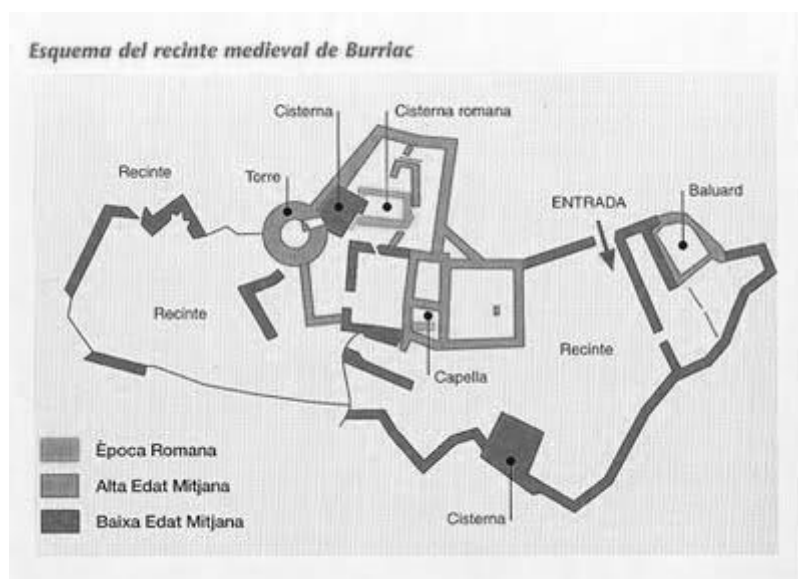
El castell va ser construït sobre una [torre de defensa](#) anterior; la primera documentació que ens mostra l'existència del castell data de l'any [1017](#), en un document que [Berenguer Ramon I](#) va rebre de la [comtessa Ermessenda](#), la seva mare. Entre els segles [XII](#) i [XIII](#) van ser construïdes la torre de l'homenatge, els magatzems i la [capella](#). Va ser de propietat de la família dels Santvicenç en un principi (se n'havia dit Castell de Sant Vicenç fins el [1313](#)) i a partir del [segle XIV](#) del llinatge Desbosc, ciutadans honrats de Barcelona i més tard nobles. Cap al [segle XVIII](#), el castell va deixar d'utilitzar-se definitivament, però no va ser fins el [1836](#) que va cessar l'activitat de la capella. Fou comprat per l'ajuntament de [Cabrera de Mar](#) l'any 1990 i restaurat el 1994. Tanmateix els argentonins senten el castell com a propi i és fàcil trobar-hi gent del poble els caps de setmana. A més, el castell de Burriac serveix de baròmetre improvisat a molts argentonins, ja que com diu la dita: "núvols a Burriac, pluja aviat".

Durant els anys [1993](#) i [1994](#) es van realitzar, al castell, un seguit d'intervencions arqueològiques i arquitectòniques per tal d'obtenir dades històriques i ajudar a la conservació de les restes de murs i altres elements arquitectònics de l'edifici. Amb la

intervenció arqueològica es pogueren establir tres fases constructives. La primera, d'època romana, entre els segles II i I aC en què es localitzà les restes d'una cisterna. La segona fase, alt medieval, entre els segles [XI](#) i [XIV](#) que correspondrien a gran part del recinte sobirà del castell i part del baluard nord del recinte jussà. I finalment una fase baix medieval a partir del [segle XV](#), que correspondria a gran part del recinte jussà del castell. Aquestes últimes reformes atribuïdes a l'època en què en fou propietari Pere Joan Ferrer.

Castell de Burriac

62a Sortida del Cicle 'Coneguem Catalunya' (05-05-2013)

CABRILS -TURÓ DE MONTCABRER–CASTELL DE BURRIAC-ARGENTONA

DESCRIPCIÓ DE L'ITINERARI

1r tram de l'itinerari:

De Cabrils al Turó i Creu de Montcabrer passant pel Turó de l'Infern (aprox. 1 h 15 min)

El Montcabrer és la muntanya emblemàtica de Cabrils, tant per la seva història com per la seva bellesa natural. És un mirador privilegiat, dins la comarca del Maresme, per la seva proximitat al mar. La vista abasta Barcelona, el Montnegre i el Montseny. Al llarg de la història ha anat canviant la seva fesomia, passant de ser una muntanya amb vinyes i sense vegetació forestal el segle passat fins a convertir-se, en bona part, en parcel·les on la construcció cada vegada creix més. Sortosament, bona part del turó i dels seus vessants estan protegits pel PEIN (Pla Especial d'Interès Natural) i gestionat pel Consorci del Parc Serralada Litoral.

S'inicia l'itinerari a la plaça de l'Església de Cabrils (147 m), població on s'arriba per l'autopista C-31, sortida 9, i seguint per la BV-5023, primer a Vilassar de Dalt i després a Cabrils; o caminant 3 km per la BV-5022 des de l'estació del tren de rodalies de Vilassar de Mar. **L'església parroquial de la Santa Creu** data del 1704. Hi destaca l'orgue que es va salvar de ser cremat durant la Guerra Civil.

Sortint de la plaça, es deixa la font i s'enfila pel carrer del Castell en una forta pujada i, al cap de pocs minuts, s'és al **castell de Can Jaumar**, antiga masia can Rafart (km 0,24, 174 m), on la família Jaumar hi va construir, el 1923, una imitació de castell per fer-hi la casa d'estiueig. Als seus jardins s'hi poden trobar diverses espècies d'arbres: palmeres, plataners, eucaliptus, avets, alzines, pins... Deixem a la dreta el carrer dels Garrofers i continuem pujant pel **carrer de la Font de Cabrera**. A mà esquerra deixem el **cementiri**, construït el 1858 (km 0,50, 183 m), on s'hi pot veure la capella de la família Tolrà, feta a principis de segle, i dos xiprers protegits per la Generalitat i l'Ajuntament. Se segueix pujant per tot el carrer de la Font (Picant) de Cabrera enmig de les urbanitzacions adjacents al poble. **Arribats a una cruïlla de carrers, deixem a la dreta el camí de la Creu de Montcabrer i seguim el camí de la font de Cabrera** que puja a la nostra esquerra.

00 h 35 min km 1,62 258 m alt

En pocs metres s'acaba l'asfalt i arribem a **l'entrada del Parc de la Serralada Litoral**. En aquest punt es troba **l'alzina surera de les Planes o de Burriac**, un arbre de grans dimensions que és al coll lllindar entre Cabrils i Cabrera de Mar.

Deixem la pista, que segueix en direcció a Cabrera, i prenem el **sender senyalitzat a la nostra dreta cap al Montcabrer**. A partir d'aquí, ja al Parc de la Serralada Litoral, es continua pujant per la carena cap al sud, fins al **turó de l'Infern**. El perfil s'enfila suaument i permet contemplar, a l'esquerra, a l'est, el poble de Cabrera i el mític castell (de Sant Vicenç) de Burriac. El camí també ofereix la possibilitat d'admirar diferents paisatges naturals. El trajecte s'endinsa en un bosc de pi pinyer, de mata, de romaní i d'estepa per acabar amb uns exemplars de bruc i d'arboç. Tot i l'altiva presència de pins en aquesta zona, cal saber que al Montcabrer, al segle passat,

únicament hi havia vinyes.

Una vegada s'ha arribat al **cim del turó de l'Infern** (km 2,21, 01 h 00 min), de 325 m d'altitud, es comprova la situació estratègica d'aquest punt de guaita, que en l'època dels ibers ja era habitat. S'hi troba, també, una antiga fita formada per quatre pedres que assenyalen els punts cardinals i les restes de tres enclavaments de forques medievals utilitzades els s. XIV i XV com a lloc per enforcar els criminals i malfactors del terme.

Davallarem del cim del turó de l'Infern i continuarem en **direcció al Montcabrer**. Passant pel caminet, a mà esquerra, es troba una gran pedra anomenada la **Pedra de l'Elefant**. A pocs metres, es rep l'impacte visual d'uns repetidors de televisió (km 2,64, 312 m). Deixant-los enrere, es passa pel pas més rocallós de l'itinerari, però molt fàcil de fer, arribant finalment a la **Creu de Montcabrer** (km 2,82, 311 m, 01 h 15 min).

Corriol Proper al Montcabrer

Al s. XVII ja hi ha documentada l'existència d'una creu al cim del **turó de Montcabrer, de 311 m d'altitud**. El primer de maig de l'any 1707 una forta pluja va malmetre greument els conreus i els sembrats de tota aquesta zona. Com a signe de protecció contra les tempestes, les pedregades i les malediccions diabòliques, el 7 de juny del mateix any va ser col·locada, en aquest indret, una creu de fusta que contenia les relíquies dels Sants Màrtirs de Vilassar de Dalt. Vint anys després, un llamp va fer malbé la creu i es va substituir per una altra de ferro. Les relíquies van ser retornades al seu lloc d'origen. La creu fou retirada durant la Guerra Civil i, un cop acabada, el poble de Cabriels va posar-ne una de nova, que va ser substituïda per l'actual, a mitjan anys vuitanta.

2n tram de l'itinerari:

Del Turó de Montcabrer al castell de Burriac i davallada cap a Argentona
(aprox. 2 h 15 min)

0 h 00 min

De la Creu de Montcabrer refem el camí fins a l'entrada del Parc de la Serralada Litoral.

0h 15 min

Entrada del Parc. Coll lindar entre Cabriels i Cabrera de Mar. Aquí recuperem l'ampla pista que havíem deixat per entrar al Parc i la seguim ara en un descens bastant pronunciat.

0 h 15 min

Enllaç amb el camí de Cabrera, en els entorns de la Font Picant. Seguim la pista cap a l'esquerra.

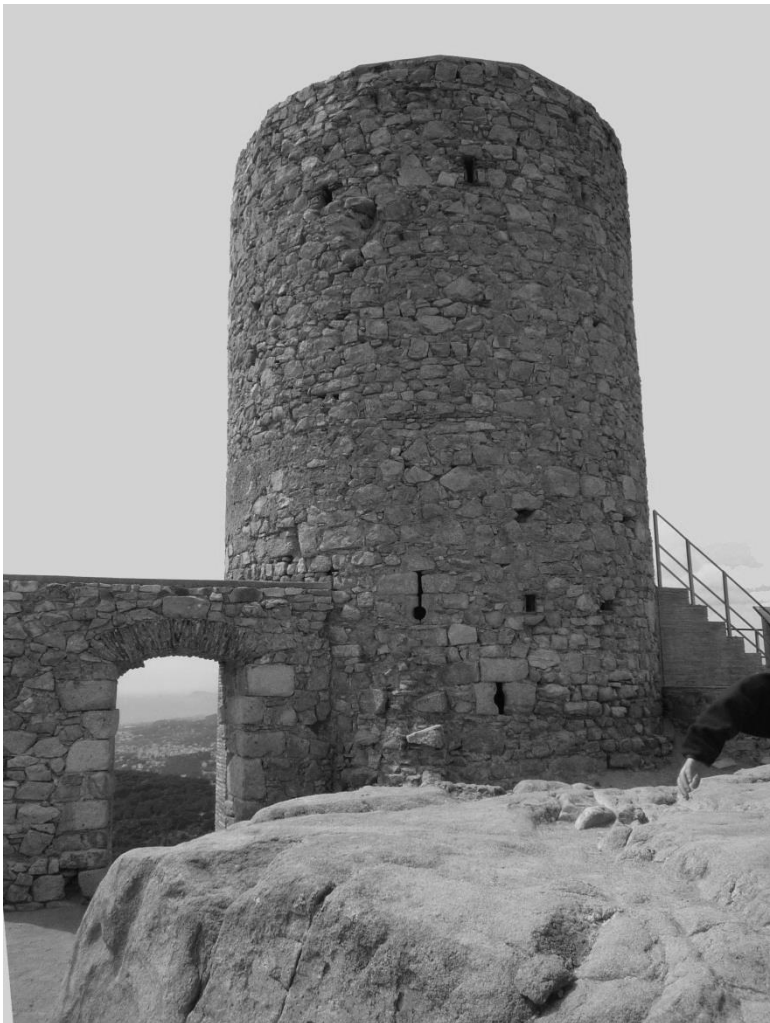
0h 03 min

Prenem una pista cap a la dreta, que puja dreturerament cap al cim del Castell de Burriac. Hi ha algunes dreceres que poden escurçar el recorregut per la pista i fer-lo més amè (facultatiu).

En un coll proper hi ha un **monòlit de granit**. Els més agosarats poden prendre a partir d'aquí un sender que, convertit en grau, s'enfila de valent fins al turó del castell. Els caminaires que segueixin per la pista, notablement empinada també, arribaran igualment al cim en pocs minuts.

0h 42 min

Arribada al recinte fortificat. Pujada a la part superior del castell on hi ha una torre circular i les restes de la capella de Sant Vicenç. Panoràmica extraordinària sobre la línia de la costa del Maresme per una banda i cap a les muntanyes interiors del Vallès, el Corredor, el Montnegre i el Montseny.

Torre del castell de Burriac

0 h 00 min

Sortim del castell per la porta d'accés i agafem el sender a mà esquerra que baixa per

unes escales. Continuem el descens per un camí ample i molt baixador, de terra sorrenc (**compte amb les reliscades!**), que transcorre pel vessant est del turó de Burriac fins al camí d'Argentona, que hem de seguir cap a la dreta.

Coll de Codera. Se'ns ajunta per la dreta un camí que puja de Cabrera. El coll de Codera està situat entre el turó de Burriac i el turó dels Oriols, que tenim a mà dreta. Nosaltres continuem baixant pel pista boscosa i ampla que va penetrant cap a un fondal. La pista va fent algunes llaçades.

0h 45 min aprox. **Camí senyalitzat a l'esquerra de la pista: Font del Ferro**

En aquest punt deixem l'ampla pista i seguim la indicació de la Font del Ferro. **La Ruta per les fonts del Torrent de Burriac** és un camí suau i agradable, d'una mitja hora **escassa** de durada, que ens permetrà conèixer un conjunt de fonts destacades de l'indret abans d'entrar a la població d'Argentona, ja molt propera.

Seguim, doncs, el camí que indica la Font del Ferro, en principi al dessota i en sentit oposat al que veníem. Aviat arribem a una placeta presidida per una vella i gran alzina surera. Al centre hi ha una gran pedra rodona. (Aquest serà el punt de partida després cap a altres fonts). Seguim avançant uns pocs metres en la mateixa direcció que veníem i veiem de seguida la primera font, la **Font del Grup** i poc més enllà, molt destacada, la **Font del Ferro**, en una bonica zona on hi ha les runes de l'antiga caseta.

Desfem el camí fins a la placeta de la gran pedra i agafem un senderó més malmès tot passant pel costat de la vella i gran alzina que ens queda a l'esquerra. Poc més endavant seguim per un sender més baixador a la dreta, paral·lel i més a prop del fondal, que ens porta a la **Font de l'Esquirol**; al costat del brollador hi ha un pontet i una barana de fusta. Continuem en paral·lel a la riera, que ens queda a la dreta, per passar immediatament davant la **Font de l'Esquirollet**. El caminet s'endinsa pel bosc d'alzines i veiem l'indicador de la propera font de les Sureres.

Trobem una cruïlla de camins, seguim el més fressat i baixador, cap a la dreta, més a prop de la riera. Fem cap a una petita esplanada on hi ha la **Font de les Sureres**. Davant la font hi ha un monòlit amb la inscripció: "L'aigua és vida", i a prop s'alcen les grans alzines sureres centenàries que han donat el nom a la font. També hi ha una taula de pedra i unes baranes. Creuem la riera i, ja per l'altra riba, seguim el corriol que ascendeix suaument entre la brolla amb pins, alzines, brucs, etc. (1). **Veure nota al final** (Itinerari alternatiu sense creuar la riera i deixant d'anar a la Font del Camí per arribar igualment a la Font Picant).

0h 15 min aprox.

El corriol ens porta a l'**enllaç amb l'ampla pista** que havíem deixat en baixar del castell. Anem en direcció a una propera font, dins el Veïnat de Lladó: la **Font del Camí**, que veurem a la dreta. La pista continua ara planera i força ampla.

S'acaba la pista de terra i continuem en la mateixa direcció, per zona urbanitzada i asfaltada. Som al passeig de Burriac. Anem per aquesta via asfaltada, sempre baixant, amb el fondal a l'esquerra.

La via fa un revolt cap a l'esquerra. Aquí la deixem i continuem ara per la dreta, **per camí torrentós i sorrenc** que ve del fondal, amb algunes cases a l'esquerra, i que en línia recta i directa ens condueix fins a una **gran esplanada** ombrejada per plàtans altíssims, un indret emblemàtic de la població d'Argentona. En un extrem del perímetre trobarem la darrera font de l'itinerari i **final del recorregut: la Font Picant**.

(Molt a prop de l'esplanada de la Font Picant hi ha la **Font del Mig**. En el moment de preparació del nostre recorregut el recinte era tancat i no s'hi podia accedir. Segons

ens van dir es tracta de la font més bonica d'aquest itinerari).

(1) Itinerari alternatiu des de la Font de les Sureres.

Trobem la font de les Sureres, però aquí no creuem la riera sinó que seguim per la mateixa riba, és a dir, continua quedant-nos la riera a la dreta. A l'esquerra veiem un curt corriol que accedeix a una pista principal, la que baixa de la pedrera de la Feu. Un cop a la pista girem a la dreta seguint sempre el marge esquerre del torrent de Burriac, ja molt degradat. A la cruïlla amb un carrer que entra per l'esquerra, seguim pel costat del torrent avall. A la cruïlla de carrers amb el torrent, seguim pel llit del torrent, que va pel costat de les cases, per un terreny arenós. Es tracta d'un lloc un pèl desagradable de passar-hi, però que estalvia una petita volta al nucli de cases. Arribem a la gran esplanada on hi ha la Font Picant.

Bibliografia

- Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Suplement, del Maresme al Vallès Oriental, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1a edició: juny del 2004.
- Guia d'itineraris per la Xarxa de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona, 1a edició, octubre 2006
- Guia de rutes literàries per la Xarxa de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona, octubre 2007
- www.cabrils.cat
- www.argentona.cat
- www.argentona-turisme.com
- ca.wikipedia.org/wiki/Castell_de_Burriac
- ca.wikipedia.org/wiki/Argentona
- ca.wikipedia.org/wiki/Parc_de_la_Serralada_Litoral
- Fullet Sortida Grup de Muntanya en Família de l'A.E.Talaia, Ascensió al Castell de Burriac,

Portada: Josep M. Also

Fotografies: Blanca Forgas (excepte les dues imatges abans del relat de l'excursió)

La preparació d'aquesta 62a sortida ha estat realitzada per membres de la Secció de Cultura de l'A.E. Talaia, abril de 2013.

Altres dades

Esmorzar a Cabrils: Bar La Concòrdia, Av. Torrent Roig, 1-3, tel. 93 753 75 10

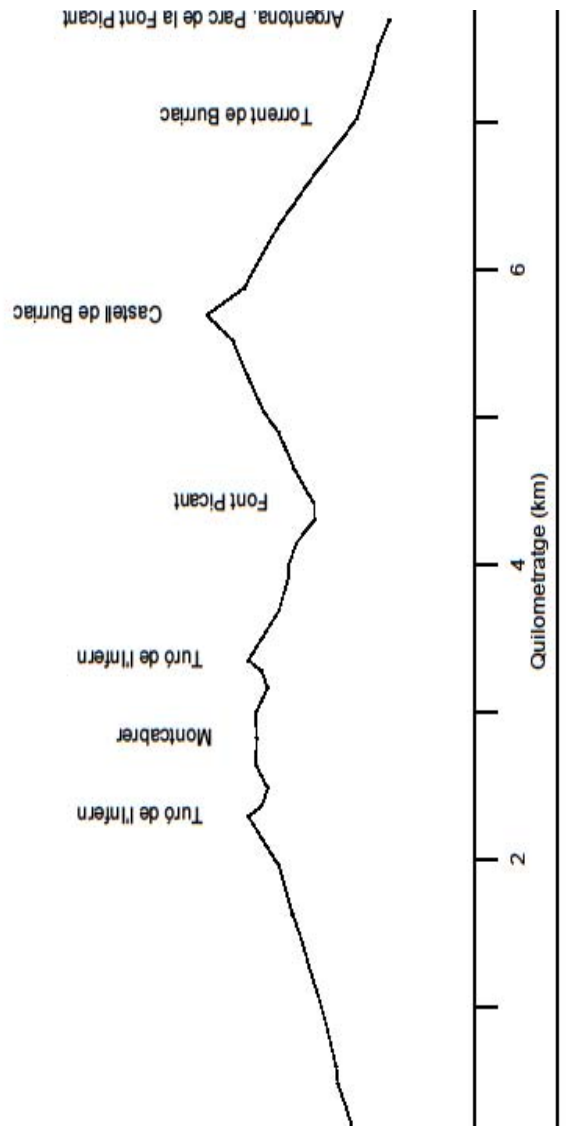
Dinar a Argentona: La Fonda del Casal, c. Gran, 28, tel. 93 707 40 78

Col·lecció de Punes "Amics Concepció Moré", c. Torres i Bages, 17, Argentona. Tel. 93 756 00 56

Museu del Càntir d'Argentona: Pl. Església, 9 Tel. 93 797 21 52

Cabrils - Argentona

(400 m ↑ 448 m ↓)

Cabrils - Argentona

(400 m ↑ 448 m ↓)

